

الگوی سبک زندگی ایرانی - اسلامی

نیروهای مسلح

نویسندگان:

حجت الاسلام آیت الله سعیدی

محسن صادقی نسب

عبدالله پیکرتگر

علی اصغر بیک

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - پاییز ۱۳۹۸

عنوان و نام پدیدآور	الگوی سبک زندگی ایرانی - اسلامی نیروهای مسلح/ نویسندگان علی سعیدی... [و دیگران]: ویراستار ادبی رضا فضلی، مهدی یوسفی؛ ناظر ویراستار مرتضی چشمه‌نور.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۳۴۲ص.جدول.
شابک	978-622-248-096-7
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	نویسندگان علی سعیدی، محسن صادقی‌نسب، عبدالله پیکرنگار، علی اصغر بیک.
یادداشت	کتابنامه: ص. [۳۲۷] - ۳۴۲.
موضوع	شیوه زندگی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Lifestyles -- *Religious aspects -- Islam
موضوع	نیروهای مسلح -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	Armed Forces-- Social aspects
شناسه افزوده	دانشگاه عالی دفاع ملی
رده بندی کتره	BP۲۵۸
رده بندی دیویی	۲۹۷/۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۵۹۲۰۰۹

الگوی سبک زندگی ایرانی - اسلامی نیروهای مسلح

نویسندگان: حجت الاسلام علی سعیدی، محسن صادقی‌نسب، عبدالله پیکرنگار و علی اصغر بیک
ویراستار ادبی: رضا فضلی، اکبر بتونی
ناظر ویراستار: مرتضی چشمه‌نور
صفحه‌آرا: رضا فضلی
طراح جلد: زهرا مهدوی
نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۸
ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۶۰۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،
دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی
نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir تلفن: ۲۲۹۷۰۳۴۳

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۲۵	فصل اول: مفهوم‌شناسی
۲۷	تعریف لغوی سبک
۲۷	تعریف اصطلاحی سبک
۲۸	تبارشناسی سبک
۲۹	مفهوم سبک در هنر، شعر
۳۰	سبک در فرهنگ‌ها و مکاتب
۳۰	عناصر سبک
۳۰	منشأ پیدایش سبک
۳۱	تفاوت سبک و سیره
۳۲	تفاوت سبک با نوع
۳۳	تفاوت سبک با الگو، مدل و اسلوب
۳۴	تعریف زندگی
۳۵	مفهوم دین
۳۶	تعریف سبک زندگی
۳۷	عام یا خاص بودن سبک زندگی
۳۸	معنا و مفهوم شاخص و سنجش
۳۸	معنای سبک زندگی ایرانی اسلامی
۳۹	نظریه پردازی درباره رابطه دین و سبک زندگی
۴۰	مفهوم نیروهای مسلح
۴۰	مفهوم نیروهای مسلح مکتبی
۴۱	مفهوم سبک زندگی در نیروهای مسلح
۴۱	قلمرو سبک زندگی در نیروهای مسلح
۴۲	اعتبارشناسی سبک‌های زندگی
۴۵	فصل دوم: مبانی‌شناسی سبک زندگی
۴۷	منشأ پیدایش سبک‌های زندگی
۴۷	جهانبینی
۵۳	معیارهای یک جهانبینی مطلوب
۵۴	جهانبینی توحیدی

۵۵	جهان‌بینی اسلامی (واقع‌گرا).....
۵۸	ویژگی‌های انسان.....
۶۲	سبک‌پذیری انسان.....
۷۲	دیدگاه‌ها پیرامون ماهیت انسان.....
۷۵	مبانی سبک‌ها.....
۸۱	منابع شکل‌دهنده سبک زندگی بشر.....
۸۷	آفات سبک‌ها.....
۹۲	عوامل تأثیرگذار مثبت و منفی بر سبک زندگی.....
۹۹	فصل سوم: شناخت مکتب‌های مدعی سبک زندگی
۱۰۲	نگرش مهدباستان به زندگی.....
۱۰۵	آئین مسیح و سبک زندگی.....
۱۱۲	مکتب اومانیسم.....
۱۱۶	لیبرالیسم.....
۱۲۲	سکولاریسم.....
۱۲۶	ماتریالیسم.....
۱۳۱	مکتب اسلام.....
۱۳۹	معیارهای مکتب برتر.....
۱۴۲	تطبیق مکتب اسلام با سایر مکاتب.....
۱۴۵	فصل چهارم: سبک‌شناسی ایرانی - اسلامی
۱۴۷	بررسی سبک ایرانی.....
۱۴۸	تفاوت سبک ایرانی با اسلامی.....
۱۵۲	سبک‌شناسی ایرانیان قبل اسلام.....
۱۵۳	سبک‌شناسی بعد از اسلام.....
۱۵۴	مشروطیت و تأثیر فرهنگ غرب بر زندگی ایرانی.....
۱۵۶	قلمرو تفاوت سبک زندگی ایرانی اسلامی با سبک‌های غیردینی.....
۱۶۲	اصول حاکم بر سبک زندگی.....
۱۶۵	ویژگی‌های سبک اسلامی.....
۱۶۸	ویژگی سبک مطلوب.....
۱۷۱	حوزه‌های شمول سبک زندگی.....
۱۷۴	حوزه‌های سبک زندگی اسلامی.....
۱۷۸	معیارهای مطلوب زندگی اسلامی.....

۱۸۵	فصل پنجم: شیوه‌شناسی سبک زندگی
۱۸۷	منظور از شیوه‌شناسی تحقق سبک زندگی
۱۸۸	شیوه‌های فراروی بشر برای تحقق معیار و شاخص‌های شیوه زندگی
۱۸۹	نقش و اهمیت الگو
۱۹۴	معیارهای شیوه مطلوب و تأثیرگذار بر زندگی انسان
۱۹۵	دیدگاه مکاتب بشری درباره زندگی
۱۹۶	تفاوت‌های ادیان آسمانی به خصوص اسلام با مکاتب بشری
۱۹۸	ویژگی‌های مکتب اسلام
۲۰۰	برنامه اسلام برای زندگی
۲۰۱	نظام اخلاقی اسلام
۲۰۲	شیوه تحقق سبک زندگی در اسلام
۲۰۵	فصل ششم: چیستی و چرایی ادبی بودن نیروهای مسلح
۲۰۷	مرزداري، مرزبانی و رابطه در قرآن و روایات
۲۱۵	جایگاه نیروهای مسلح
۲۲۹	ویژگی‌های مسئولیتی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۲۳۲	علت تأکید بر روی شایستگی‌ها در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۲۳۵	ارزشی بودن نیروهای مسلح
۲۴۷	فصل هفتم: سازمان‌شناسی نیروهای مسلح
۲۴۹	تعریف نیروی مسلح
۲۵۰	نیروهای مسلح در جمهوری اسلامی ایران
۲۵۱	ویژگی‌های کلی و اساسی نیروهای مسلح در جمهوری اسلامی ایران
۲۵۳	وظایف کلی کارکنان نیروهای مسلح
۲۵۹	وجه تمایز و اشتراک نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۲۶۳	محدودیت‌های شرعی، عرفی و سازمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۲۶۶	آسیب‌ها و آفت‌های مترتب بر نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۲۶۷	مرزهای مشترک و متفاوت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با دیگر نیروهای مسلح
۲۷۱	معیارهای ن.م در تراز نیروی مسلح از دیدگاه حضرت علی (علیه‌السلام)
۲۸۹	فصل هشتم: جمع‌بندی بحث مکاتب مدعی سبک زندگی
۲۹۱	معیارهای جهان‌بینی مطلوب
۲۹۲	دسته‌بندی جهان‌بینی‌ها
۲۹۴	مکتب اومانیسم

۲۹۸		ماتریالسم
۳۰۲		نقد کلی جهان‌بینی‌های مادی
۳۰۳		مکتب اسلام
۳۰۹		فصل نهم: سخن پایانی نویسندگان
۳۱۳		امتیازات و ویژگی‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۳۱۷		ابعاد سبک زندگی ایرانی - اسلامی نیروهای مسلح
۳۲۵		منابع و مأخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

بر اساس آموزه‌های قرآنی هدف از آفرینش، تکامل انسان و دریافت فیض و رحمت الهی است و خداوند متعال در قرآن مجید هدف از خلقت انسان و همه موجودات هستی را عبودیت و بندگی بیان نموده است: «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ؛ مَنْ جُنَّ وَانْسَ رَا نِیَا فَرِیدِم جَزِ بَرَا ی عبودیت و بندگی» (سوره مبارکه الذاریات/آیه ۵۶) و سرانجام انسان خالق خودش را ملاقات خواهد کرد، «يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ: ای انسان حقاً که تو به سوی پروردگار خود به سختی در تلاشی و او را ملاقات خواهی کرد.» (سوره مبارکه انشقاق/آیه ۶) و نیز هدف بعثت انبیاء هم نشان دادن راه بندگی خداست، «وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَىٰ اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ: و در حققت در میان هر امتی فرستاده‌ای برانگیختیم (تا بگوید) خدا را بپرستید و از طاغوت (فریب) ببریزید پس از ایشان کسی است که خدا (او را) هدایت کرده و از ایشان کسی است که گمراهی بر او سزاوار است» (سوره مبارکه نحل/آیه ۳۶) و برای رسیدن به این بندگی و توحیدمآری، شک سبک زندگی از مهم‌ترین لوازم آن است. مبدأ انسان خدا است و هم مقصد و سرانجام آن خداست. انسان از آغازش از خداست و پایان و سرانجامش نیز به سوی اوست، «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» ما از آن خداییم؛ و به سوی او بازمی‌گردیم! (سوره مبارکه بقره/آیه ۱۵۶) سیر انسان به سوی خداست، یعنی این‌که با انتخاب سبک زندگی مناسب، مراتب وجودی را طی کرده و با بندگی خویشتن، خود را به هدف آفرینش نزدیک‌تر ساخته، به سوی هستی مطلق بکشانند. بین انسان در این عالم و نتیجه آن در عالم دیگر پیوستگی و رابطه وجود دارد. انسان مسافری است که در چند ایستگاه از جمله جنین، دنیا وبرزخ ساختمان مادی و معنوی او تکمیل و برای جهان دیگر آماده بهره‌برداری می‌شود. آیت‌الله جوادی آملی (دام‌ظله‌العالی) در این رابطه می‌فرمایند: «همواره از منظر دین و نصوص معتبر دینی با تأکید و اصرار اعلام شده که مرگ، بازتاب زندگی است؛ و در جهان آخرت، انسان محصول سعی و تلاش دنیایی خود را می‌بیند. و موارد فراوان دیگری که انسان آگاه و بیدار را وادار می‌دارد تا حیات و زندگی راستین را بهتر بشناسد و با حفظ و عمل به آن، به بهترین شیوه، گذران عمر نماید. هیچ یک از ابعاد فردی

و اجتماعی حیات بشری، از آموزه‌های وحیانی تهی نیست، بلکه جریان عبودیت و بندگی در جای‌جای زندگی نفوذ داشته و تنها با پذیرش و عمل به آن تعالیم، بندگی معنا یافته و محقق می‌شود. (۱۳۹۳: ۳۴) امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) هم حرکت انسان را به سوی خدا می‌داند و می‌فرماید: «همه آفرینش، ... به طرف یک مقصد حرکت می‌کند و آن مقصد، خداست. سعادت هر انسانی، این است که این مقصد را بشناسد و رفتار اختیاری خود را با آن تطبیق کند. بدبختی و روسیاهی هر انسان، در این است که این مقصد را نشناسد و رفتار فردی و احساسات و عملکرد او، در جهت این حرکت عمومی و یکسان و جهان‌شمول قرار نگیرد....» (بیانات در دیدار اқشار مختلف مردم، ۱۳۷۵/۰۷/۱۸)

از نظر قرآن، انسان به‌عنوان خلیفه خدا بر روی زمین و موجودی که خداوند او را کرامت بخشید و امانت‌دار خود در روی زمین معرفی کرده است. «وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً...» آنگاه که خداوند به ملائکه فرمود: «مَنْ خَلِيفَةُ الْبَرِّ» زمین قرار خواهم داد. «سوره بقره/آیه ۳۰» و «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَنَضَعْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا» همانا ما بنی آدم را کرامت بخشیدیم و آن‌ها را بر خشک و دریا مسلط کردیم و به آنان از روزی‌های پاکیزه بخشیدیم و او را بر بسیاری از مخلوقات خویش برتری دادیم. (سوره مبارکه الاسراء/آیه ۷۰) و «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا» ما امانت خود را بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها عرضه کردیم. همه از تحمل آن امتناع ورزیدند و اندیشه کردند و انسان پذیرفت همانا او بسیار ستمکار و نادان بود. (سوره مبارکه احزاب/آیه ۷۲) سه خصیصه کرامت، خلافت و امانت‌داری مختص انسان بوده و این نشان‌دهنده منزلت، فضیلت و جایگاه خاص انسانی است. خداوند متعال انسان را با ویژگی‌های خاص و ممتاز از دیگر موجودات آفریده، برخی ویژگی‌ها همچون «عقل» مختص به انسان بوده و همین خصیصه علت کرامت انسان است که این خصوصیت در دیگر موجودات وجود ندارد. خداوند انسان را انتخاب‌گر آفریده برخلاف ملائکه که انتخاب‌گر نیستند و حیوانات که مختار نیستند؛ در آدمی دو کشش متضاد تعبیه شده، کشش ملکی و کشش ملکوتی، انسان بین دو «من» قرار دارد، من ناسوتی و من لاهوتی. من حیوانی و من انسانی، آدمی ترکیبی از جسم و روح است. جسم

تمایل حیوانی دارد و روح تمایل عالی دارد؛ و در نهایت انسان بین دو بی‌نهایت قرار دارد، بی‌نهایت کمال که قرآن به اعلیٰ علّیین تعبیر می‌کند و بی‌نهایت پستی که به أسفل سافلین «...ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ» (سوره مبارکه تین/آیه ۵) تعبیر شده است. سعادت، خوشبختی و کمال انسان به حرکت در مسیر من انسانی، لاهوتی و انتخاب کشمکش ملکوتی و الهی است تا به اعلیٰ علّیین برسد؛ و چنین انسانی با این ویژگی‌ها نیازمند به نقشه راه و برنامه و الگو است و الگوی نمونه، انسان کامل و نقشه راه همان «سبک زندگی» است که تنظیم کننده و دربرگیرنده مجموعه روابط انسان خواهد بود. در این زمینه گرچه منابع حسّانی و عقلانی در خدمت انسان بوده و معارف حاصله از حس و عقل دارای اعتبار هست؛ اما عقل به تنهایی ظرفیت درک همه حقایق هستی، مصالح و مفاسد، خوبی‌ها و بدی‌ها، صحت و بیماری روح و مسیر وصول مقصد را ندارد. بشر نیاز به سبک الهی تضمینی دارد. بشر نمی‌تواند برای خودش الگو ترسیم کند چون از مبدأ و مقصد خبر ندارد، هدف از خلقت را نمی‌داند و در یک زمان محصور در دنیا زندگی می‌کند. انبیاء و ادیان الهی در جهت ارائه سبک مطلوب برای انسان بوده و حضرت امام خمینی (رحمت‌الله علیه) هدف از رسالت پیامبران، الهی کردن همه ابعاد انسان می‌داند. این باره فرمودند: آن چیزی که انبیا می‌خواستند این بود که همهٔ امور را الهی کنند؛ تمام ابعاد عالم را و تمام ابعاد انسان را که خلاصهٔ عالم است؛ عصارهٔ عالم است... انبیا آمدند که مردم را از ظلمات به نور دعوت کنند: *اللّٰهُ وَكَلَّمَ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ* و *الَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِاهُمْ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ* (سوره مبارکه بقره/آیه ۲۵۷) یا *اخرجنا من ظلماتها* به نور است؛ این کار انبیاست؛ این کاری است که خدای تبارک و تعالی به وسایط انبیا انجام می‌دهد. یا از نور به ظلمت است. فطرت انسانی که یک فطرت نورانی است به حسب خلقت، این‌ها این فطرت را می‌کشند طرف ظلمت؛ از نور به ظلمت می‌آید. این کار طاغوت است.» (صحیفه امام، ج ۸) برخلاف همه فلاسفه و مکاتب که تنها به روش نظری و برنامه‌ای اکتفا کرده‌اند و از ارائه مدل، الگو، أسوه، مقتدا و نمونه (قطعه فابریک) عاجز بوده‌اند، اسلام هم روی روش نظری تکیه کرده و هم مدل، الگو، نمونه و أسوه ارائه کرده است. انبیاء الهی نمونه هستند، معصومین و ائمه (علیهم‌السلام) الگو هستند. «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ... قطعاً برای شما در (رفتار) رسول خدا سرمشقی نیکوست...» (سوره مبارکه

احزاب/آیه (۲۱) حضرت علامه حسن زاده آملی در رساله عرفانی معنوی خودش روایتی از امام حسن عسکری (علیه السلام) آورده اند که فرموده اند: «نَحْنُ حُجَّجُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ جَدُّنَا فَاطِمَةُ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْنَا؛ ما حجت های خدا بر مخلوقین هستیم و جد ما حضرت فاطمه حجت بر ما است.» اسوه گری سیره فاطمه زهرا (سلام الله علیها) چنان در اوج یگانگی است که وجود مبارک بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) فاطمه (سلام الله علیها) را اسوه نیکوی زندگانی خویش معرفی می فرماید: «و فِي ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لِي أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ؛ همانا در دختر رسول خدا (صلی الله علیه و آل و سلم) برای من الگویی شایسته وجود دارد.» (رضوانی، ۱۳۸۸: ۳۹۶)

به سبک زندگی نیروهای مسلح برآمده از متن انقلاب اسلامی باید از زاویه ای دیگر نگاه کرد. در اهمیت نیروهای مسلح همین قدر بس است که پیامبر (صلی الله علیه و آل و سلم) می فرماید: «حَرَسَ لَيْلَةً سَبِيلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقَامُ لَيْلُهَا وَيَصَامُ نَهَارُهَا؛ یک شب نگهبانی در راه خدا برتر است از هزار شبانه روز که شب هایش به عبادت و روز هایش به روزه داری سپری شود.» نهج الفصاحه، ص ۴۳۹، ح ۱۳۵۵ و در بیانی دیگر می فرماید: «رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا؛ مرزبانی یک روز در راه خدا بهتر است از دنیا و آنچه در آن است.» محمدی بی شهری، ۱۳۸۸: ۲۶۹

در سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، مسائلی مورد نظر است که اسلام در آنجا نظر دارد؛ یعنی موضوع هایی که مورد قبول اسلام، یا مورد انتقاد، طرد و نفی اسلام است. ارزش های اسلامی مطلق و دائمی است، نه تابعی و مربوط به زمانی خاص؛ بلکه باید همیشه این ارزش ها رعایت شود؛ و اگر بخواهیم سبک زندگی اسلامی را اجرا کنیم، باید با این انگیزه باشد که بگوییم ما ملت مستقلی هستیم و نمی خواهیم زیر سلطه دیگران باشیم. چرا دیگران باید بر ما ظلم کنند؟ ما ایرانی هستیم و فرهنگی دیرپا و سابقه تاریخی چند هزار ساله داریم؛ پس ما باید مستقل باشیم. این یک راه موفق است. خواست خدا از انسان، در عرصه های گوناگون فردی و اجتماعی، جز کمال و سعادت آدمیان نیست و ابعاد فردی، اجتماعی، مادی، معنوی، دنیوی، اخروی، دینی، سیاسی، اقتصادی و مانند این ها، از هم قابل تفکیک نیست. همه این ها، ابعاد یک موجود هستند و آن موجودی است که به سوی خدا در حرکت است و باید در تمام مراحل زندگی، خواست خدا را که همان

کمال و سعادت حقیقی انسان است، تحقق ببخشد. اگر انسان در همه شئون زندگی خویش و در همه فعالیت‌ها و افعال و گفتار خود صبغه الهی عمل نماید و رنگ خدا را که بهترین رنگ‌هاست برگزیند «صِبْغَةَ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنْ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ: این رنگ خداست و رنگ چه کسی از رنگ خدا بهتر است و ما پرستندگان او هستیم» (سوره مبارکه بقره/آیه ۱۳۸) و در صراط مستقیم الهی که همان عبودیت الهی است قدم بردارد «وَ أَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ؛ و این که مرا پرستید این است راه راست» (سوره مبارکه یس/آیه ۶۱) به یقین زندگی معنادار خواهد شد.

امام خامنه‌ای (مدله العالی)، مطالب ارزشمندی حول محور «سبک زندگی» ایراد فرمودند که زمره ساز شکل‌گیری توجه یا حساسیت موضوع سبک زندگی ایرانی اسلامی در جامعه گردید؛ یعنی این دغدغه و حساسیت لازم در جامعه ایجاد شد که چرا و چقدر از سبک زندگی مدنظر معنیم. «مسئله خانواده، سبک ازدواج، نوع مسکن، نوع لباس، الگوی مصرف، نوع خوراک، نوع آشپزی، تفریحات، مسئله خط، مسئله زبان، مسئله کسب و کار، رفتار ما در محل کار، رفتار ما در دانشگاه، رفتار ما در مدرسه، رفتار ما در فعالیت سیاسی، رفتار ما در ورزش، رفتار ما در راه‌های که در اختیار ماست، رفتار ما با پدر و مادر، رفتار ما با همسر، رفتار ما با فرزند، رفتار ما با رئیس، رفتار ما با مرئوس، رفتار ما با پلیس، رفتار ما با مأمور دولت، سفرهای ما، نظافت و طهارت ما، رفتار ما با دوست، رفتار ما با دشمن، رفتار ما با بیگانه؛ این‌ها آن بخش‌های اصلی تمدن است، که متن زندگی انسان است.» (بیانات در جمع جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۰/۱۰/۲۲) سبک‌های ایرانی نشئت گرفته از دو جریان است، برخی از سبک‌های ایرانی ناشی از جریانی باستان‌گرایی و تعصبات قومی که مورد قبول اسلام نیست؛ اما برخی دیگر از سبک‌های ایرانی نشئت گرفته از خصلت‌های خوب ایرانیان که مورد تأیید اسلام است.

سبک زندگی امروزی، زاویه نگاه جامعه ایرانی را تغییر داده است در این نوع سبک زندگی، نیازهای انسان‌ها همچنان پابرجاست اما به اسراف و تبذیر، حرص و ولع، خودبینی و خودپسندی، مال‌اندوزی و دنیاپرستی تبدیل شده است. روش‌های زندگی ما در خانه، جامعه و محیط کار تغییری نامناسب کرده است. چون سبک زندگی مستحکمی در جامعه فراروی ما نیست و عوامل زیادی مثل پول‌دار شدن، فقر و... تأثیرگذار است و همچنین به

تدریس و آموزش سبک زندگی ایرانی اسلامی از دوران آموزش ابتدایی تا دانشگاهی پرداخته نمی‌شود. الگویی مناسب متناسب با نیازهای روز، برای آن طراحی و ارائه نشده است. از سبک زندگی مبنایی برخوردار نیست. سبک زندگی اقتضایی است چون با تغییر مقتضیات، سبک زندگی هم تغییر می‌یابد. مسئله تأثیرپذیری سبک زندگی اجتماعی ایرانیان که در نتیجه تبادل فرهنگی با جهان و با استفاده از ابزارهای فناوری مثل اینترنت، ماهواره، تلویزیون و... می‌باشد و تأثیرگذاری آن بر سبک زندگی نیروهای مسلح از دغدغه‌های اصلی مسئولین و محققین محسوب می‌گردد. شناخت وضعیت جاری سبک زندگی نیروهای مسلح، تعیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های قابل طرح در آن در راستای احصاء اولیتهای موضوعی و مصداقی در زمینه سبک زندگی، طراحی و ارائه الگوی مناسب از دیگر دغدغه‌های محققین و مستلزم یک چارچوب مفهومی جدید است که موضوع این تحقیق می‌باشد. با وجود تمام تأکیدات، مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته، پژوهشی که به‌طور جامع سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران توجه و برای آن الگویی ارائه کرده باشد انجام شده است.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در بحث دانش به مسئله سبک زندگی هشدار داده‌اند که: «مراقب باشیم دچار سطحی‌گری و ظاهرگرایی نشویم، دچار تحجر نشویم - این یک طرف قضیه است - دچار سکولاریسم پنهان هم نشویم. گاهی اوقات در ظاهر، تبلیغات، تبلیغات دینی است؛ حرف، حرف دینی است؛ شعار، شعار دینی است؛ اما در باطن، سکولاریسم است؛ جدایی دین از زندگی است؛...» (بیانات در دیدار با جوانان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳) لذا باید بر اساس انتظار معظم‌له، باید الگویی برای سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با توجه شرایط امروز طراحی و ارائه شود. تعریفی که با استناد به معارف ناب آسمانی تضمین‌کننده سعادت دنیوی و اخروی باشد و از سویی نسبت آرامش و آسایش را هم به هم نریزد و نیاز کاذب ایجاد نکند و نیازهای واقعی را برآورده سازد. زندگی به سبکی که در آن، هم روح انسان، هم جسم انسان، هم دنیای انسان، هم آخرت انسان تأمین است. همان زندگی پاکیزه‌ای که قرآن آن را به ما وعده داده است: «فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَیَوةً طَيِّبَةً» (سوره مبارکه نحل/آیه ۹۷) ارائه الگو برای سبک زندگی نیروهای مسلح از نیازهای اصلی است، نیروی مسلحی که در بین طبقات اجتماعی از

شأنیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار هستند که حضرت علی (علیه‌السلام) در فرمان خود به مالک اشتر در ارزیابی طبقات، اولین طبقه را نیروهای مسلح برمی‌شمرد و از آنان به «سربازان خدا» تعبیر می‌کند. «فَمِنْهَا جُودُ اللَّهِ» و در فراز دیگری می‌فرماید: «...فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرِّعْيَةِ وَ زَيْنُ الْوَلَاءِ»: اما لشکرها، به فرمان خدا دژهای استوار رعیت و زینت والیان هستند. (نهج‌البلاغه، نامه ۵۳) استقلال و امنیت هر کشور و دولت اعم از داخلی و خارجی در پرتو قدرت و توان نظامی تأمین می‌گردد. در نظام جمهوری اسلامی ایران موضوع نیروهای مسلح از نظر اعتقادی مورد توجه قرار گرفته است؛ زیرا مبنای حکومت ایران، اعتقادات ابراهیمی است و یکی از تفاوت‌های اساسی حکومت اسلامی با سایر نظام‌های سیاسی، محور نظامی آن است. نیروهای مسلح در جمهوری اسلامی ایران از جایگاه ویژه و برجسته‌ای برخوردار هستند که باید از بالاترین معیارها و استانداردهای ارزشی در باور، بینش، نگرش و گرایش فکری، خانوادگی، مدیریتی، ساختار و سازمان و نظامات برخوردار باشد و سبک زندگی نیروهای مسلح می‌بایست برگرفته از مبانی، اصول، برنامه و الگوهای دینی باشد.

کتاب پیش‌رو می‌تواند دستاوردهای زیر را داشته باشد و نیز اهمیت و ضرورت نگارش آن را تصدیق نماید:

۱. دستیابی کارکنان نیروهای مسلح به زندگی پاینده در دنیا (حیات طیبه) و زندگی ابدی توأم با لذت و قدرت در جهان دیگر. توقف بر انتخاب و عمل در چارچوب سبک زندگی برگرفته از خالق و آفریننده انسان یعنی خدای متعال است. بر همین اساس تأکید امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌باشد که «پرداختن به سبک زندگی مهم است، بنابراین مسئله، مسئله‌ی اساسی و مهمی است» (بیانات در دیدار جوانان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳) بیانگر اهمیت موضوع می‌باشد، لذا تولید ادبیات در این حوزه می‌تواند در پیاده‌سازی مناسب‌تر نیت راهبردی مقام معظم رهبری مؤثر باشد.
۲. این اثر مهم است، چون برای سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران الگویی ارائه خواهد داد که به ابعاد مادی و معنوی آن توجه کرده و ضمن برخورداری از انسجام لازم، امکان پیاده‌سازی هم داشته باشد. الگوهای ارائه

شده برای شاخص‌های شناخته شده و متعارف در سبک زندگی دینی، باید دارای شرایط زیر باشد: مورد تأیید دین باشد؛ دنیا و آخرت را در کنار هم ملاحظه کند؛ هیچ کدام از ابعاد مادی و معنوی انسان را مورد غفلت قرار ندهد؛ یکپارچگی بین گذشته و حال و آینده فرد را تضمین نماید؛ تعیین هدف کند و به هدف نهایی انسان توجه داشته باشد؛ فرایند شکل‌گیری سبک زندگی را مورد تأکید قرار دهد؛ با فطرت انسانی انطباق داشته باشد؛ بتواند زندگی فناوری‌گونه امروزی را پوشش دهد. علاوه بر این‌ها، آنچه اهمیت دارد، این است که اگر برای هریک از این شاخص‌ها الگویی ارائه می‌شود، این الگوها باید انسجام و هماهنگی کامل با یکدیگر داشته باشد.

۳. بازرجه به جایگاه تشکیلاتی نیروهای مسلح و تابعیت آن‌ها از ولی فقیه به عنوان فرماندهی، سر قوا و رسالت و مأموریت‌های نیروهای مسلح در پاسداری از استقلال، امنیت، رضی، پاسداری از نظام اسلامی و انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن و نگهداری از امنیت و آسایش مردم، الگوی ارائه شده در این اثر به یکپارچگی فرهنگ، مسلح نیروهای مسلح کمک خواهد کرد و سبک زندگی نیروهای مسلح از هویت اسلامی برخوردار خواهد شد.

۴. سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، دارای حریم‌های شرعی، عرفی و سازمانی خاص خود می‌باشد و پرداختن به مصادیق موجود در سبک زندگی نیروهای مسلح، نیازمند داشتن یک استاندارد زیرفردی و برنامه‌ریزی قوی و البته اجرای صحیح و مناسب آن می‌باشد تا به رسیدن به آرمان‌های متعالی اسلامی و انقلابی و به بیان دیگر کمال وجودی انسان در نیروهای مسلح و ارتقاء صلاحیت‌ها و شایستگی‌های پاسداران و حافظان انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن در شرایط گوناگون، هموارتر شده و در سطح نیروهای مسلح نهادینه گردد؛ و این اثر می‌تواند به این موضوع کمک شایانی نماید.

۵. با ارائه چارچوب مفهومی مناسب برای سبک زندگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، می‌توان امید داشت تا فرآیند تعیین نقش‌ها و تنظیم روابط میان

کارکنان نیروهای مسلح تسهیل گردیده و دست‌اندرکاران با اتکا به پژوهش‌های انجام شده، تصمیمات راهبردی خود را مؤثرتر و کارا تر اتخاذ نمایند.

۶. فقدان الگویی اسلامی مدون برای سبک زندگی خود آسیب است؛ چرا که امام خمینی (رحمت‌الله علیه) فرمودند: «امروزه غرب و شرق به خوبی می‌دانند که تنها نیرویی که می‌تواند آنان را از صحنه خارج کند اسلام است. آن‌ها ضربات سختی از اسلام خورده‌اند و تصمیم گرفته‌اند که به هر وسیله ممکن آن را در ایران که مرکز اسلام ناب محمدی (صلی‌الله علیه و آل و سلم) است، نابود کنند. کر بتوانند با نیروی نظامی، اگر نشد با نشر فرهنگ مبتذل خود و بیگانه کردن ملت از اسلام و فرهنگ ملی خویش و...» (صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۰۷) در آردن نیروهای مسلح به ادب اسلامی را شرط مصون ماندن از تهاجم‌ها می‌داند. شما که برای آتیه این مملکت ان‌شاءالله، امید هستید، باید همین دستوری که از جانب خدای تبارک و تعالی، برای شناخت مؤمن وارد شده است، مدنظرتان داشته باشید. تزلزل مال آن است که ایمان ندارد...» (صحیفه امام، ج ۱۲)

۷. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به‌عنوان پیشوایی حکیم و رهبری دلسوز در سال‌های اخیر به موضوع مهم و اساسی تمدن‌سازی اسلامی توجه خاصی داشته و در موارد متعددی به آن اشاره نموده‌اند. در یکی از بیانات حکیمانه و عالمانه خود موضوع سبک زندگی را به‌عنوان یکی از برجسته‌های تمدن اسلامی برشمردند؛ و با طرح پرسش‌های زیادی ضرورت پرداختن به آن را تبیین نمودند؛ بنابراین در این راستا نیروهای مسلح هم در راستای تمدن‌سازی و فرهنگ‌سازی نیازمند سبک زندگی ایرانی اسلامی است که شاخص و برآورده باشد و حد و مرزهای فرهنگی‌اش نمایان شود و این اثر گوشه‌ای ناچیز از آن زحمات است تا به سبک زندگی ایرانی اسلامی نائل شویم.

۸. تعالی معنوی فردی و مدیریتی و تحول و تکامل ساختاری و سازمانی نیروهای مسلح مستلزم برخورداری از سبک زندگی جامع و هدفمند است تا بتوان در چارچوب آن، الگوهای مورد نیاز استخراج و سپس در قالب طرح‌ها و

دستورالعمل‌ها زمینه تحقق شاخص‌های دینی و مکتبی را در نیروهای مسلح فراهم نمود؛ بنابراین دستیابی به اهداف متعالی مستلزم انجام پژوهش‌های راهبردی و کاربردی است.

۹. تابعیت مستقیم نیروهای مسلح در جمهوری اسلامی ایران از فرماندهی کل قوا و ارتباط مستقیم با جایگاه رفیع ولی‌فقیه از یک سو و رسالت و مأموریت نیروهای مسلح در صیانت از نظام دینی و الهی از سوی دیگر، ایجاب می‌کند نیروهای مسلح در این نظام از والاترین شاخص‌ها و معیارها در نگرش، رفتار و عملکرد فردی و مدیریتی برخوردار باشد، دستیابی به این موهبت بزرگ مستلزم پژوهش‌های همه‌جانبه در تدوین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سبک زندگی با منظور تهیه الگوها در زمینه‌های گوناگون می‌باشد.

۱۰. اگر به حوزة سبک زندگی ایرانی اسلامی نپردازیم ممکن است پیامدهای زیر را هم داشته باشد:

- توجه نکردن به موضوع سبک زندگی اسلامی نیروهای مسلح، راه را برای نفوذ فرهنگ مهاجم غربی از می‌کند و دشمن را به دست یافتن به اهداف پلید خود امیدوار می‌کند.
- نپرداختن به موضوع سبک زندگی اسلامی نیروهای مسلح و ارائه نکردن الگوهای مناسب، موجب تقلید از کسانی می‌شود که سعی دارند روش‌های زندگی و سبک و سلوک زندگی را به ملت‌ها تحویل کنند.
- نداشتن الگوهای مناسب برای سبک زندگی اسلامی، موجب تضعیف معنویت و روح ایمان و تدین هم‌چنین موجب آسیب‌پذیری نیروهای مسلح در برابر تبلیغات و تهاجم فرهنگی دشمن می‌گردد.
- اسلام و سبک زندگی اسلامی حصار محکمی است که نیروهای مسلح در پناه آن می‌توانند از حیثیت، شخصیت و هویت خویش دفاع کنند. نداشتن الگوهای مناسب یعنی از دست دادن این حصار محکم.

پدیدآورندگان